

— सम् in Bewegung —, in Aufregung gerathen: संनुभितोक्क पाण्डाट. 163, 1. देवाः संनुभिताः सर्वे MBh. 3, 10947. सागरे सेतुवन्धेन सेतुब्धमिह मे मनः R. 6, 1, 4. सेतुब्धं त्रैलोक्यम् Dev. 2, 35. — caus. in Aufregung versetzen: सेतुभियामास कामत्तादास्य मानसम् BRAHMA-P. in I.A. 34, 3. BURN. Intr. 168, N. 2.

2. नुम् f. Ruck, Stoss: वयश्चान् सुगुणं यावन्ति नुभा मर्मनुर्यतं वधुस्तेः RV. 5, 41, 13.

नुभा f. eine Art Waffe (?): ये च ते (विष्वक्तः) ऽनुचराः सर्वे यदोपातां समाश्रिताः । माठराण्यदण्डाद्यास्तास्तान्वन्दे ऽशनिनुभान् ॥ नुभाया सहिता मैत्री याद्यान्या भूतमातरः । MBh. 3, 198. fg. — Vgl. नुमा 1.

नुमत् (von 2. नु) adj. f. ० मती 1) nahrungsreich, nahrhaft, kräftig: त्वं वाजस्य नुमतो राय ईक्षिषे RV. 2, 1, 10. 4, 8. नुमत्तं वाजं शतिर्न सद्धिर्णि मन्त्रं गोमत्तमीमहे 8, 77, 2. रायि 10, 38, 2. भोजनं TBr. 2, 7, 22, 4. सोम RV. 10, 116, 2. या तू न इन्द्र नुमत्तं चित्रं ग्रामं स गंभाय 8, 70, 1. नुमद्वाजवन्मधु-मत्सुवीर्यम् 9, 86, 18. या यूथेव नुमतिं पृथ्वा ब्रूयत् 4, 2, 18. — 2) kraftvoll, rüstig, wacker: रेवतीर्नः सधमाद् इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः । नुमत्तो याभिर्मदेम RV. 1, 30, 13. कृथि नुमत्तं शरितारम् 2, 9, 5. यद्ध नुमत्तः शर्वसा समार्यन् 10, 31, 5. Ushas 11, 3.

नुमा f. 1) oxyt. in der Anrede an den Pfeil (इषु): नुमासि VS. 10, 8. Nach MAULON. zittern machend (?), von दमाय्. Vgl. नुमा. — 2) N. verschiedener Pflanzen: a) *Linum usitatissimum* AK. 2, 9, 20. H. 1179. an. 2, 318. MED. m. 8 (lies नुमा st. नमा). eine Art Flachs (शाण) SĀRAS. zu AK. im ÇKDr. Vgl. उमा und नौम. — b) die Indigopflanze H. an. MED. — c) eine best. kriechende Pflanze ÇABDAR. im ÇKDr.

नुम्प, नुम्पति = गतिकर्मन् NAGH. 2, 14.

नुम्प m. Stauende: कदा मर्मनुराधसं पदा नुम्पमिव स्फुरत् RV. 1, 84, 8. Nach Nir. 3, 16 so v. a. अकिच्छक्र. — Vgl. नुप.

नुर, नुरति schneiden; graben; kratzen, scharren DĀTUP. 28, 54, 52. — Aus नुर geschlossen.

नुरै (नुरै Uṇ. 2, 29) 1) m. AK. 3, 6, 2, 20. Siddh. K. 249, a, ult. a) ξυρόν, Schermesser (auch am Pfeil befestigt und mit dem Bogen abgeschossen; vgl. नुरप्र) Trik. 3, 3, 334. H. an. 2, 403. MED. r. 18. येनावपत्सवित्ता नुरेण AV. 6, 68, 3. 1. 8, 2, 7. अंसेवेतोः पविषु नुरा अर्थे RV. 1, 166, 10. व-ब्रा वै नुरः ÇAT. Br. 3, 1, 2, 7. 2, 6, 2, 5. नुरस्य धारा 14, 6, 2, 2. लोकनुर KĀTJ. Çr. 5, 2, 17. ĀÇV. GRHJ. 1, 17. नुरो भ्राजप्रकुन्दः VS. 13, 4. सुच. 2, 13, 16. पाण्डाट. 40, 15. हेमकारं तु पार्येवः । प्रवर्तमानमन्याये द्वेयेस्तवशः नुरैः M. 9, 292. मूतस्य — नुरेणापकरच्छिः DRAUP. 8, 24. MBh. 3, 16424. fg. (शराः) नुरसकाशाः 4, 1335. संधाय धनुषि नुरम् R. 3, 72, 14. प्रगृह्य रा-घवश्चापु विकृप्य बलवद्धनुः । नुरेण पृथुधारेण चकर्तास्य शरासनम् ॥ 6, 92, 14. 20, 27. ज्यो चिच्छेद् नुरेण MBh. 4, 1907. 1, 786. त्वं नुरं निहृया ले-ति सूच्या स्पृशसि लोचने । यो रामस्य प्रियां भार्यां पापवृद्धा निरीक्षते ॥ R. 3, 33, 50. चक्रेनिशितैः नुराग्निः RAGH. 7, 43. Dieselbe Bed. scheint auch in den beiden folgenden Stellen gelten zu können, wenn man unter भुरि-जो Schleifsteine verstehen darf: से नः शिशीहि भुरिजोरिव नुरम् RV. 8, 4, 16. ओष्ठे निहृया चर्चरोति नुरो न भुरिजोरिव AV. 20, 127, 4. In der Verbindung शशः नुरं प्रत्यक्षं जगार RV. 10, 28, 9 erklärt SĪ. नुर durch नुरवत् mit Klauen versehen; da diese Bed. des Wortes aber höchst unsicher ist und da dort ein Beispiel für etwas unmöglich Scheinendes

II. Theil.

gegeben werden soll, so wäre auch der Sinn zulässig: der Hase verschlingt ein Schermesser. नुरचतुष्टय n. die vier zum Rasiren erforderlichen Dinge, nämlich: नुरः, नवकुशतृणानि, त्रेणी शलली und धापः PADDH. zu KĀTJ. Çr. 5, 1. — b) Name verschiedener Pflanzen: a) *Asteracantha longifolia* Nees AK. 2, 4, 2, 23. Trik. H. an. MED. RATNAM. 8. — ß) = गोनुर oder गोनुरक (s. dd.) H. an. MED. Bei WILS. ausser dem Pflanzennamen auch Kukklaus. — γ) = मरुपिण्डीतक (s. d.) und *Saccharum Sara* (शर) RĀGĀN. im ÇKDr. Vgl. नुरप्र. — c) Huf Schol. zu AK. im ÇKDr. Diese und die folg. Bed. beruhen auf einer Verwech-selung mit नुरः. — d) der Fuss einer Bettstelle DUAN. im ÇKDr. — 2) f. नुरी Dolch, Messer H. 784. Vgl. कुरी. — Viell. auf नुरं gleiten zu-rückzuführen; vgl. धारा Schneide eines Messers u. s. w. und Fliessen. Strömen.

नुरक (von नुर) m. N. verschiedener Pflanzen: 1) *Asteracantha longifolia* Nees MED. k. 71. RATNAM. 73. सुच. 2, 36, 19. 89, 12. 528, 5. — 2) = गोनुर MED. — 3) = तिलक AK. 2, 4, 2, 20. MED. — 4) = भूताकुश RĀGĀN. im ÇKDr.

नुरकर्मन् (नुर + क०) n. das Geschäft mit dem Schermesser, das Scheren TITUBADIT. im ÇKDr.

नुरकृत (नुर + कृत von कल्प्) adj. geschoren: तदस्याः पञ्चचूडं (so ist zu lesen) त्वं नुरकृतं शिरः कुरु KATHS. 12, 168.

नुरक्रिया (नुर + क्रिया) f. das Geschäft mit dem Schermesser, die Anwendung des Schermessers: नाश्मनि स्यात्नुरक्रिया पाण्डाट. 1, 430.

नुरधानं (नुर + धान) n. Behältniss des Schermessers ÇAT. Br. 14, 4, 2, 16.

नुरधार (नुर + धारा) adj. so scharf wie die Schneide des Schermessers; subst. ein solches Schneidewerkzeug: विपाठान्नुरधारान् MBh. 4, 168. त-रति दुर्गाणि नुरधारोश्च पर्वतान् 13, 3259. नुरधारोणं कार्मुकम् । चर्कत 4, 2063.

नुरधारा (wie eben) f. 1) die Schneide eines Schermessers: नुरधारा विषं संपा वक्षिरित्येकतः स्त्रियः MBh. 13, 2230. — 2) N. einer Hölle VJUP. 119.

नुरपत्र (नुर + पत्र) m. *Saccharum Sara* (शर) Roxb. RĀGĀN. im ÇKDr.

नुरपत्रिका (wie eben) f. eine best. Gemüsepflanze, = पालङ्क RĀGĀN. im ÇKDr. unter dem letzten Worte.

नुरपवि (नुर + पवि) 1) adj. scharfkantig, scharfschneidig, haarscharf: नुरपविर्वा एषा लक्ष्मीर्यत्नुरः TS. 2, 1, 5, 7. 5, 3, 6. 5, 6, 6, 1. एतद्वै नुरपवि नाम व्रतं येन प्र ज्ञातान्धार्तयानुदत्तं 6, 2, 5, 2. तं मरुतः नुरपविना व्ययुः Nir. 3, 5. वज्र ÇAT. Br. 7, 3, 2, 5, 6. AV. 12, 3, 20, 55. ते ह स्म नुरपवी नि-मेषं निमेषमभिसंधतः ÇAT. Br. 3, 6, 2, 9. — 2) m. N. eines एकाह ÇĀNKH. Çr. 14, 22, 4. — Vgl. नौरपव्य.

नुरप्र (नुर + प्र) m. AK. 3, 6, 2, 20. ein als Pfeil geworfenes Schermesser H. 780. MBh. 3, 14892. 4, 1732. RAGH. 9, 62. 11, 29. अन्ननुरप्रप्रकृतगम-तनुत्र ÇĀNTIÇ. 1, 28. Dev. 9, 10. BHĀG. P. 9, 10, 21. खुरैः नुरप्रैर्दर्यस्तदापः (Vishṇu als Eber) 3, 13, 30. तीक्ष्णानुरप्रमादाय तस्या नासिकामच्छिन्त पाण्डाट. 38, 2. Im letzten Beispiele wohl Sense (नुरपानामकघासच्छेदनात् ÇKDr.), da diese eher als ein Pfeil im Hause eines Webers anzutreffen sein möchte.